

PRVÁ KAPITOLA

I

Ako býva obyčajne na sviatky zvykom, počasie poznamenala oneskorená vlna dusivej horúčavy. Fin sa nevedel sústrediť. Šero v jeho malej pracovni ho sklúčovalo, mal pocit, že ho veľké čierne, mäkké ruky vtláčajú do stoličky. Od svetelného kruhu z lampy na pracovnom stole ho pálili oči, priťahoval ho ako nočnú moru a oslepoval, preto sa len ťažko sústreďoval na svoje poznámky. Počítač potichu zunal a Fin kútikom oka pozoroval mihotajúcu sa obrazovku. Už dávno mal ležať v posteli, ale nedá sa nič robiť, musí dokončiť písomnú prácu. Otvorená univerzita mu poskytovala jediný spôsob úniku a on stále prešľapoval na mieste. Ako pojašenec.

Za chrbtom zachytil pri dverách pohyb, nahnevane sa na stoličke otočil, očakával, že zazrie Monu. Tentoraz ju však nemusel zasypať výčitkami. Namiesto nej sa prekvapene díval na muža takého vysokého, že nemohol stáť vzpriamene. Hlavu mal naklonenú nabok, aby sa nedotýkal stropu. Izba nebola vysoká, ale ten chlap musel merať najmenej dva metre štyridsať. Mal veľmi dlhé nohy a okolo čiernych hrubých topánok nariasené tmavé nohavice. Károvanú bavlnenú košeľu zasunutú pod opaskom v nohaviciach, na nej oblečenú rozopnutú zimnú vetrovku s vyhrnutým golierom a kapucňou padajúcou na chrbát. Pri bokoch sa mu hompálali ruky, dlane vytŕčali z prikrátkych rukávov. Mohol mať tak šesťdesiat rokov, smutná vráskavá tvár naňho civela bezvýraznými očami. Dlhé, masťné a striebřisto

sivé vlasy mu siahali až na uši. Nevraavel nič, len stál a uprene hľadel na Fina, do meravých črt sa mu vrezávali tiene zo svetla na pracovnom stole. Načo sem, prepánaboha, prišiel? Finovi sa na krku a na rukách zježili všetky chlpy, cítil, ako sa ho zmocňuje strach, akoby ho niekto pevne zovrel do náručia.

Následne odkiaľsi z diaľky začul vlastný hlas, v tme zajačal ako dieťa. „Smiešny u-jo...“ Chlap neprestával naňho civieť. „Prišiel smiešny u-jo...“

„Čo to vravíš, Fin?“ spýtala sa Mona. Vystrašil ju a tak ho pomykala za plece.

Ešte aj keď otvoril oči, uvidel jej vyľakanú, zmätenú tvár, odutú od spánku a začul svoj nárek: „Smiešny u-jo...“

„Preboha, čo ti je?“

Odvrátil sa od nej a ľahol si na chrbát, zhlboka dýchal, usiloval sa lapiť dych. Srdce mu šialene bilo. „Len sa mi dačo snívalo. Mal som zlý sen.“ Ale spomienka na chlapa v jeho pracovni v ňom ešte stále žila ako detská nočná mora. Pozrel na hodinky na nočnom stolíku. Displej ukazoval štyri hodiny a sedem minút. Pokúsil sa preglgnúť, ale v ústach mal sucho a vedel, že už nezaspí.

„Takmer na smrť si ma vyľakal.“

„Prepáč.“ Odhrnul prikrývku a zložil si nohy na podlahu. Zatvoril oči a počúchal si tvár, ale toho chlapa stále videl, mal ho vypáleného na sietnici. Vstal.

„Kam ideš?“

„Vyčúrať sa.“ Prešiel po koberci a otvoril dvere do chodby. Cez georgiánske mriežkované okno prenikalo dnu geometricky rozdelené mesačné svetlo. V polovici chodby minul otvorené dvere do pracovne. Vnútri bolo tma ani v rohu a znovu ho striaslo pri pomyslení na vysokého chlapa zo sna. Aký jasný a silný obraz mu vytvoril v mysli. Aká mocná bola jeho prítomnosť. Pri dverách do kúpeľne zaváhal, čo sa mu stávalo každú

noc už takmer štyri týždne, oči mu priťahovala izba na konci chodby. Dvere boli dokorán, mesačné svetlo zaplavovalo priestor za nimi. Závesy mali zatiahnuť, ale nezatiahli. Nachádzala sa v nej len desivá prázdnota. Fin sa obrátil, srdce sa mu zovrelo, na čelo vyrazil studený pot.

Kúpeľňu naplnil cvrkot moču, padal do vody a vydával upokojujúci zvuk. Len čo však nastalo ticho, zmocnila sa ho depresia. Predstava chlapa v zimnej vetrovke mu z hlavy vyhnala všetky ostatné myšlienky ako kukučka v cudzom hniezde. Finovi v tej chvíli zišlo na um, či ho nepozná, či na tej dlhej tvári a mastných vlasoch nie je čosi povedomé. A odrazu si spomenul, ako Mona policajtovi opisovala šoféra z auta. Podľa nej mal na sebe zimnú vetrovku, dlhé mastné sivé vlasy a blížil sa k šesťdesiatke.

II

Do mesta sa viezol autobusom, díval sa na rady domov zo sivého kameňa, mihali sa mu za oknom ako posuvné obrázky otravného čiernobieleho filmu. Mohol ísť autom, ale Edinburgh nepatrí k mestám, kde sa človek rád vozí. Keď sa dostali na Ulicu princov, oblaky sa roztrhli a slnečné svetlo sa pod zákonom vo vlnách rozlievalo po zelených záhradných plochách. Svätočný dav sa zhluchoval pri pouličných zabávačoch, hltali oheň a žonglovali s palicami. Na schodoch do umeleckej galérie vyhrávala džezová skupina. Fin vystúpil na stanici Wawerley a prešiel po moste do starého mesta, mieril na juh popri univerzite a napokon odbočil na východ pod Salisburské útesy. Slnečné lúče šikmo dopadali na ich zelené svahy, vytvárali pozadie nad policajným ústredím mestskej divízie „A“.

Vyšiel na poschodie a kráčal po chodbe, známe tváre mu na pozdrav kývali hlavou. Ktosi ho chytil za rameno a povedal: „Úprimnú sústrasť, je to naozaj veľká strata, Fin.“ Len prikývol.

Vrchný inšpektor Black ani nezdvihol hlavu od papierov, len rukou ukázal na stoličku oproti sebe. Mal úzku tvár s masťou pleťou a v spisoch listoval prstami fľakatými od nikotínu. V pohľade mal čosi z jastraba, keď ho napokon obrátil k Finovi. „Ako vám ide štúdium na Otvorenej univerzite?“

Fin pokrčil plecami. „Pomaly.“

„Nikdy som sa nespýtal, prečo ste nedoštudovali na Glasgowskej univerzite. Veľkomesto vás pokazilo, čo?“

Fin prikývol. „Lebo som bol mladý a sprostý.“

„A prečo ste rozšírili rady policajtov?“

„Tam sa zvyčajne končievalo, keď ste prišli z ostrovov a nemali prácu ani kvalifikáciu.“

„Poznali ste vtedy niekoho v policajnom zbore?“

„Zopár ľudí.“

Black si ho pozorne prezeral. „Ste dobrý policajt, Fin, ale nechceli ste ním byť, však?“

„Ale som.“

„No už nie tým, čím ste boli. Ešte pred mesiacom. Čo sa vám stalo, je veľká tragédia, ale život ide ďalej a my s ním. Každému je jasné, že potrebujete čas, aby ste prekonali bolesť zo straty syna. Boh nás dobre pozná a vie, že v našej brandži vídame smrť skoro dennodenne, a preto také niečo dokonale chápeme.“

Fin sa naňho podráždene pozrel. „Nemáte ani najmenšiu potuchu, čo znamená stratiť dieťa.“

„Nie, nemám.“ V Blackovom hlase nezaznel ani náznak súcitu. „Ale aj ja som už stratil blízkych a viem, s čím sa teraz vyrovnávate.“ Zopäl ruky, ako by sa chcel pomodliť. „Ale poddávať sa tomu nie je veľmi zdravé. Skôr choré.“ Našpúlil pery. „Preto

je najvyšší čas, aby ste sa rozhodli, čo urobíte so zvyškom svojho života. A kým sa tak stane a nepostihne vás nejaké závažné ochorenie, ktoré by vám v tom zabránilo, žiadam vás, aby ste nastúpili do práce.“

Čoraz väčšmi všetci naňho tlačili, aby sa vrátil k zvyčajným povinnostiam. Zabrdala doňho manželka, vyvolávali mu kolegovia, radili mu priatelia, ale statočne odolával, lebo si nevedel predstaviť, že by nastúpil do práce a správal sa tak, ako pred nehodou.

„Kedy?“

„Hneď. Už dnes.“

Fin zostal ako obarený. Pokrútil hlavou. „Potrebujem ešte trochu času.“

„Času ste mali habadej. Buď sa vrátite do práce alebo končíte.“ Black nečakal na odpoveď. Načiahol sa ponad stôl, z vratkej kopy zdvihol hrubý spis a posunul ho k nemu. „Možno si spomínate, že v máji došlo na ulici Leith Walk k vražde.“

„Áno.“ Fin však spis neotvoril. Ani nemusel. Až pridobre si pamätal na nahé telo, čo viselo zo stromu medzi dažďom zaliatym pentekostálnym kostolom a bankou. Plagát na múre hlásal: *Ježiš ťa spasí*. V tej chvíli si spomenul, ako mu zišlo na um, že to vyzerá ako propagácia banky a slogan by mal znieť: *Ježiš ťa spasí v Škótskej banke*.

„Došlo k ďalšej,“ pokračoval Black. „Rovnaký modus operandi.“

„Kde?“

„Hore na severe. Spadá do kompetencie tamojšieho policajného zboru. Správu sme dostali z Britskej informačnej databázy ministerstva vnútra HOLMES. V skutočnosti vás vybrali podľa nej a odporučili mi, aby som vás zapojil do vyšetrovania.“ Mihol dlhými mihalnicami a uprel pohľad na kolegu, odrážala

sa v ňom veľká dávka pochybností. „Ešte vždy hovoríte tou ich severskou hatlaninou?“

Fina otázka zarazila. „Myslíte po galsky? Odkedy som odišiel z ostrova Lewis, nepreriekol som v tom jazyku ani slovo.“

„Potom urobíte najlepšie, ak si vedomosti oprášite. Obeť pochádza z vašej rodnej dediny.“

„Z Crobostu?“ Fina správa ohromila.

„Je o čosi starší ako vy. Volá sa...“ Pozrel do papiera pred sebou. „...Macritchie. Angus Macritchie. Poznáte ho?“

Fin prikývol.

III

Slnečné lúče dopadali šikmo do obývačky, ako by ich chceli potešiť v nešťastí. V nehybnom ovzduší viseli čiastočky prachu lapené do svetla. Zvonku k nim doliehal detský krik, na ulici hrali futbal. Ešte pred niekoľkými týždňami s nimi loptu naháňal aj Robbie. Tikot hodín na kozube ozvlášťňoval ticho, čo vládlo medzi nimi. Mona mala červené oči, ale slzy jej už vyschli a nahradil ich hnev.

„Nechcem, aby si odišiel.“ V ich hádkach sa táto veta stala refrénom.

„Ešte dnes ráno si ma posielala do práce.“

„Ale súčasne som chcela, aby si sa po práci vrátil domov. Nechcem tu bohviekoľko týždňov trčať sama.“ Zhlboka sa nadýchla a zavzlykala. „Doteraz sa neviem spamätať. Len spomínam... a...“

Možno by nikdy nenašla slová, aby ukončila vetu, ale Fin jej pribehol na pomoc. „A obviňuješ sa?“ Nikdy sa otvorene nevyjadril, že ju viní zo synovej smrti, ale vinil. Hoci v srdci sa tomu

bránil. Vrhla naňho pohľad preplnený takou bolesťou, že svoje slová okamžite oľutoval. Preto vzápätí dodal: „Veď odchádzam len na niekoľko dní.“ Prstami si prešiel po kučeravých plavých vlasoch. „Vari si myslíš, že mne sa tam chce trepať? Osemnásť rokov som sa tomu svedomito vyhýbal.“

„A teraz sa chopíš prvej príležitosti. Šance uniknúť. Utiecť odo mňa.“

„Ale no tak, nebuď smiešna.“ Vedel však, že vraví pravdu a uvedomoval si aj to, že utiecť nechce len od Mony, ale od všetkého. Túžil sa vrátiť na miesta, kde sa kedysi život javil taký jednoduchý. Vrátiť sa do detstva, späť do neskutočnej maternice. Ako zaľahko mu dnes padlo nebrať na vedomie skutočnosť, že väčšinu dospelého života strávil práve tým, že sa návratu vyhýbal. Rýchlo zabudol na to, že v pubertálnom veku po ničom väčšmi netúžil, než utiecť z ostrova.

A spomenul si, ako poľahky sa oženil s Monou. Nebral si ju z lásky, potreboval mať iba niekoho pri sebe, potreboval výhovorku, aby sa už nemusel vrátiť. Za štrnásť rokov sa dopracovali len k tomu, že si na seba zvykli a navzájom si jeden pre druhého vytvorili akýsi životný priestor. Ten síce spoločne obývali, ale nikdy sa oň celkom nedelili. Stali sa z nich priatelia. Vytvorili si vrúcny a srdečný vzťah, ale pochyboval, či sa dakedy ozaj ľúbili, či prežívali skutočné opojenie láskou a ako mnohí sa s týmto stavom uspokojili. Robbie predstavoval medzi nimi most, ale už ho niet.

„Vieš si aspoň trochu predstaviť, čo som prežívala v posledných týždňoch?“ spýtala sa Mona.

„Asi viem.“

Pokrútila hlavou. „Nie, ty si nemusel tráviť každú dennú minútu s niekým, kto mlčaním priam vykrikoval výčitky. Fin, viem, že ma zo všetkého viniš.“

„Nikdy som nič také nepovedal.“

„Ani si nemusel, ale vieš ty čo? Obviňuj ma, koľko chceš, ja sa aj tak viním desať ráz viac, aj ja som ho stratila. Bol predsa môj syn.“ Vtom sa jej slzy vrátili a pálili ju v očiach. Nezmohol sa ani na slovo. „Nechcem, aby si odišiel.“ Vrátila sa k refrénu.

„Nemám na výber.“

„Samozrejme, že máš na výber. Človek si vždy môže vybrať. Niekoľko týždňov si robil všetko preto, aby si sa nemusel vrátiť do práce. Stačí, ak sa rozhodneš, že na ostrov nepôjdeš. Stačí im povedať nie.“

„Nemôžem.“

„Fin, ak zajtra nasadneš do lietadla...“ Čakal na ultimátum a jeho manželka zbierala odvahu, aby ho vyslovila. No nezmohla sa naň.

„Tak čo, Mona? Čo sa stane, ak zajtra nastúpim do lietadla?“ Chcel ju dohnať k tomu, aby sa vyjadrila. Vina tým padne na jej hlavu a nie na jeho.

Odvrátila zrak, cmúľala si spodnú peru a hrýzla si ju, kým nezacítla krv. „Nečakaj, že ma tu po návrate nájdeš, len to som ti chcela povedať.“

Hodnú chvíľu na ňu hľadel. „Možno to tak bude najlepšie.“

Dvojmotorové lietadlo s tridsiatimi siedmimi sedadlami sa zachvelo vo vetre, keď sa naklonili, aby urobili okruh nad úzkym morským zálivom Loch Tuath na vnútorných Hebridách oddeľujúci ostrov Mull a ostrov Ulva. Pripravovali sa pristáť na krátkej, vetrom ošľahanej pristávacej dráhe na letisku v Stornowayi. Keď sa vynorili z hrubého nízkeho oblaku, Fin pozrel na bridlicovosivé more, ktoré nad prstami čiernych skál načahujúcimi sa z polostrova Eye, zubatého kúska zeme nazývaného Špička, prechádzalo do biela. Díval sa na známe vzorce vyryté do krajiny ako na zákopy charakteristické pre prvú sve-

tovú vojnu, hoci ľudia vykopali jamy nie pre vojnu, ale pre teplo. Stáročia ťažili rašelinu a výrazne zjazvili nekonečné priestory inak jednotvárných slatín. Voda v zátokke pôsobila chladne. Vietor nad ňou nepretržite vanul a čeril ju. Fin už na vietor takmer zabudol, na túto neúnavnú prírodnú silu vejúcu nad päťtisíc kilometrovou plochou Atlantického oceánu. Za budovou stor-nowayského prístavu nerástol takmer ani jeden strom.

Počas hodinového letu sa usiloval nemyslieť. Snažil sa zapu-diť predstavy o návrate na rodný ostrov a spomienky na desivé mlčanie, aké sprevádzalo jeho odchod z domu. Mona strávila noc v Robbieho izbe. Keď sa večer balil, z druhej strany chodby začul jej plač. Ráno odišiel z domu bez slova a keď za sebou za-buchol vchodové dvere, vedel, že ich zatvoril nielen za Monou, ale aj za kapitolou svojho života, ktorú nemal nikdy napísať.

V tejto chvíli sa Fin díval na známe plechové budy zo zvlne-ného oceľového plechu na letisku pod ním, na neznámy nový terminál, čo sa v diaľke jagal a doslova sa rozčítal. Tak dávno odtiaľto odišiel a teraz nebol pripravený na náhlu záplavu spo-mienok, ktoré ho takmer zmohli.